

2. Heletukha, H.H., Zhovmir, M.M., Zheliezna, T.A. (2011). Estimation of the energy potential of biomass in Ukraine. *Promyshlennaya teplotekhnika [Industrial heat engineering]*, no. 33, pp. 57–64 (in Ukr.).
3. Kaletnik, H.M., Bulhakov, V.M. (2011). Scientifically grounded and practical approaches to the use of straw and plant residues in agriculture. *Zbirnyk naukovykh prats Vinnitskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. Seriya: Tekhnichni nauky [Collection of scientific works of Vinnitsa National Agrarian University. Series: Technical Sciences]*, no. 5, pp. 62–68 (in Ukr.).
4. Makarchuk, O.H. (2008). World and domestic tendencies of biofuel production development. *Ekonomika APK [Economy of agroindustrial complex]*, no. 7, pp. 152–155 (in Ukr.).
5. Tu Dzh., Ghonsales R. (1978). *Principy raspoznavaniya obrazov [Principles of pattern recognition]*, Moscow (in Russ.).
6. Lukashin, Ju.P. (2003). *Adaptivnye metody kratkosrochnogo prognozirovaniya vremennykh rjadov [Adaptive methods for short-term time series forecasting]*, Moscow (in Russ.).
7. Kendjel, M. (1981). *Vremennye rjady [Time series]*, Finance and Statistics, Moscow, pp.122–137 (in Russ.).
8. Bondar, V.S., Fursa, A.V., Ghumentyk, M.Ja. (2018). Strategy and priorities of bioenergy development in Ukraine. *Ekonomika APK [Economy of agroindustrial complex]*, no. 8, pp. 17–25 (in Ukr.).
9. Tsyganov, A.R. (2012). *Bioenergetika: Energeticheskiye vozmozhnosti biomassy [Bioenergy: Biomass energy potential]*, Minsk (in Russ.).
10. Tyner, W. (2010.) The integration of energy and agricultural markets. *Agric. Econ.*, vol. 41, issue supplement s1, pp. 193-201.

УДК 338.22.021.2: 631.3

JEL Classification: O32,Q18

DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2019-1.73.02>

Р.Р. Марков,

<https://orcid.org/0000-0001-9421-8083>

Національний науковий центр

«Інститут аграрної економіки», м. Київ

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПРОЦЕСІВ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗЕЙ РОСЛИННИЦТВА

Анотація

У статті обґрунтовані підходи щодо надання державної підтримки процесам технічного забезпечення галузей рослинництва. Обґрунтовано потребу сільськогосподарських товаровиробників у наданні державної підтримки. Проаналізовано практику реалізації заходів

державної підтримки. Визначено, що основними напрямками державної підтримки мають бути полегшення доступу суб'єктів малих форм господарювання на селі до придбання технічних засобів, а також розвиток: вітчизняного машинобудування, колективних та лізингових форм використання техніки, науково-технічної та інноваційної діяльності, транспортно-логістичної системи, виробничо-комерційної і фінансової інфраструктури. Доведено необхідність забезпечення державної підтримки у прямий та непрямий способи через фінансування спеціальних заходів і програм технічного забезпечення, а також через створення сприятливих умов для зростання підприємницької ініціативи і розвитку приватного бізнесу в сфері технічного забезпечення. Обґрунтовано, що державна підтримка має реалізовуватися через систему оподаткування, кредитне та цінове регулювання, митно-тарифну та амортизаційну політику й інші важелі впливу.

Ключові слова: державна підтримка, технічне забезпечення, технічні засоби, галузі рослинництва, сільськогосподарські товаровиробники, сільське господарство, важелі державної підтримки.

Robert Markov,

<https://orcid.org/0000-0001-9421-8083>

National Science Center «Institute of Agrarian Economics», Kyiv

STATE SUPPORT OF TECHNICAL PROVISION PROCESSES OF PLANT GROWTH INDUSTRIES

Summary

The article substantiated approaches to provide state support to the processes of technical support of the plant growing industries. The necessity of agricultural producers to provide state support is substantiated. Practice of implementing measures of state support is analyzed. It has been established that state support mechanisms are limited and do not allow for the provision of full-fledged processes for the supply of technical equipment in the field of crop production. It was determined that the main directions of state support should be to facilitate the access of small business entities in the village to the acquisition of technical means, as well as the development of: domestic mechanical engineering, collective and leasing forms of using technology, scientific, technical and innovative activities, transport and logistics system, production commercial and financial infrastructure. The need to provide state support in direct and indirect ways through the financing of special events and technical support programs, as well as through the creation of favorable conditions for the growth of entrepreneurial initiative and the development of private business in the field of technical support are stated. It has been substantiated that state support should be implemented through the tax system, credit and price regulation, customs tariff and depreciation policies, and other levers of influence. The main impact measures should be: simplification of taxation, granting tax privileges, reimbursement of a part of the loan rate when purchasing equipment, regulating interest rates, granting price preferences, regulating duties, establishing optimal norms and methods of depreciation, improving the system for indexing fixed assets, developing scientific activity and innovation processes.

Keywords: state support, technical support, technical means, branches of plant growing, agricultural commodity producers, agriculture, levers of state support.

Постановка проблеми. У сучасному світі розвиток сільського господарства, обсяги і якість виробництва сільськогосподарських продуктів значно більше залежать від техніко-технологічного рівня виробників, їх інноваційного забезпечення, автоматизації та комп'ютеризації виробничих процесів, ніж від забезпеченості природно-кліматичними умовами, ґрунтовими, людськими й іншими ресурсами. Адже позиції провідних гравців на світових аграрних ринках упевнено посідають найбільш технологічно розвинені країни – США, Нідерланди, Німеччина, Великобританія, Франція, Італія тощо. Тому пріоритетним напрямом розвитку сільського господарства в цілому та передусім його рослинницьких галузей має стати поліпшення технічного забезпечення та підвищення техніко-технологічного рівня виробничих процесів.

Однак, якщо для крупних сільськогосподарських підприємств, у тому числі структур агрохолдингового типу, акумуляція необхідного обсягу фінансових ресурсів та придбання сучасної інноваційної сільськогосподарської техніки є цілком виконуваним завданням, то для середніх за розмірами, малих, мікропідприємств, у тому числі значної частки фермерських господарств, а також для особистих селянських господарств таке завдання далеко не завжди може бути виконаним. Самотужки придбати та обслуговувати дорогу техніку значна кількість товаровиробників просто не спроможна. Як показує світовий досвід, подібна проблема притаманна не лише Україні, а й спостерігається у сільському господарстві й інших країнах світу. Її вирішення зазвичай відбувається на основі забезпечення відповідної державної підтримки. Тому наукове обґрунтування підходів та розробка практичних рекомендацій щодо здійснення ефективної державної підтримки процесів технічного забезпечення сільського господарства в цілому та галузей рослинництва зокрема є актуальним, практично значущим завданням розвитку аграрної економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо забезпечення державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні традиційно є одними з ключових у науковому і практичному плані. Велика кількість досліджень і публікацій присвячується нині вивченню та удосконаленню методів і підходів такої підтримки, визначенню її необхідного обсягу, обґрунтуванню оптимальних

засад розподілу між товаровиробниками залежно від їхніх ресурсних характеристик та результативних показників роботи, запровадженню дієвих інструментів реалізації тощо. Серед них доцільно виділити праці О. Лемішка [1], Ю. Литвина [2], О. Луценка [3], О. Нужної [4], Н. Поліщука [5], А. Пугача [9], В. Сала [10] та інших. Поряд з тим, питання державної підтримки сільського господарства знайшло своє відображення у законодавчо-нормативних актах [6–8, 12], звітах державних органів [11] тощо.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.

Проте, незважаючи на широке висвітлення у науковій літературі, практичні засади забезпечення державної підтримки технічного оснащення рослинницьких галузей, методи та важелі її здійснення, виділення найбільш ефективних інструментів реалізації потребують подальшого вивчення, що підтверджує актуальність даного дослідження та уможлиблює формулювання його основної мети.

Метою статті є обґрунтування підходів до надання державної підтримки процесам технічного забезпечення рослинницьких галузей, визначення її основних напрямів, систематизації методів, важелів й заходів.

Виклад основного матеріалу. Сільське господарство ще за часів панування планово-командної системи управління було дотаційним внаслідок провадження політики стримування цін на продукти харчування та збереження певного рівня диспаритетності обміну між галузями національного господарства. З набуттям незалежності і поступовим переходом на ринкові засади господарювання в економіці України проявилися чисельні деструктивні та кризові явища. Внаслідок цього навіть відносний рівень паритетності обміну між сільським господарством та іншими галузями було втрачено, що призвело до «вимивання» ресурсів з сільського господарства та неспроможності товаровиробників здійснювати не лише розширене, а навіть і просте відтворення. Це обумовлювало значну потребу у фінансовій підтримці з боку держави.

Така підтримка надавалася упродовж 1990-х-2000-х рр. через механізми прямих дотацій, доплат, преференційних режимів оподаткування, списання заборгованостей, цінових надбавок, кредитних механізмів, прямого фінансування тощо. Однак обсяги наданої підтримки часто не відповідали реальним потребам сільського господарства, носили не комплексний і безсистемний характер, вирізнялися нестабільністю надходження в динаміці.

Тому доволі часто ефективність підтримки була недостатньою і не забезпечувала ані стабільного функціонування, ані належного розвитку сільськогосподарського товаровиробництва.

З початку 2000-х рр. до сільського господарства став поступово збільшуватися приток приватного капіталу, що і стало тим ключовим чинником, який забезпечив розвиток його основних галузей та видів діяльності. Сільське господарство поступово перетворилося зі збиткового стагнуючого сектору економіки держави на її флагмана, який не тільки забезпечує найвищий рівень прибутковості, а й формує значну частку експортного потенціалу держави, створює основу продовольчої безпеки, забезпечує діяльністю значну частку населення країни тощо.

Однак досвід показує, що без певного обсягу державної підтримки українське сільське господарство поки що обійтися не спроможне. Так, вивчивши досвід аграрної політики країн ЄС, О. А. Луценко стверджує, що «тільки належне фінансування з боку держави зможе забезпечити сталий розвиток сільського господарства, підвищення рівня життя сільського населення, охорону навколишнього природного середовища, збереження природних, трудових і виробничих ресурсів, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва» [3, с. 218].

Справа в тім, що нині сільське господарство України сформоване на засадах багатукладності і значна частка його господарюючих суб'єктів представлена малими та мікропідприємствами, невеликими фермерськими господарствами, а також особистими селянськими господарствами. Ці господарюючі суб'єкти, створюючи значну частку сільськогосподарських продуктів, особливо для потреб внутрішнього ринку, до цих пір залишаються обмеженими у фінансових ресурсах та часто не мають можливостей їх залучення. Такі господарства відчувають значну нестачу коштів на придбання основних і оборотних засобів для ведення діяльності, особливо щодо дорогих високопродуктивних інноваційних технічних засобів. Саме для вказаної категорії господарюючих суб'єктів та на визначені цілі технічного оснащення державна підтримка залишається найбільш актуальною.

О. О. Лемішко зазначає, що «державна підтримка сільського господарства – це дієвий важіль впливу фінансового механізму, направлений на державне стимулювання сільськогосподарського виробництва з метою підвищення ефективності, конкурентоспроможності та сталого розвитку аграрного сектору економіки України». Стосовно практичної реалізації державної підтримки сільського господарства в Україні на сьогодні науковець виділяє

дві групи проблем. Перша група пов'язана з недостатнім обсягом бюджетного фінансування для розвитку сільського господарства [1, с. 49], а друга спричинена неврегульованістю фінансових відносин сільськогосподарських підприємств з державою [1, с. 51].

Основними видами державної підтримки технічного забезпечення сільського господарства, особливо рослинницьких галузей, нині є механізм здешевлення кредитів стосовно ремонту техніки, а також компенсації лізингових платежів щодо придбання техніки у фінансовий лізинг [7-8].

Згідно з чинним законодавством здешевлення кредитів відбувається шляхом надання на конкурсній основі суб'єктам господарювання агропромислового комплексу за укладеними кредитними договорами за умови, що сума відсотків за користування кредитами та розмір плати за надання інших банківських послуг, пов'язаних з цим кредитом, не перевищує 30% річних. Компенсація надається у розмірі 50 % облікової ставки Національного банку, що діє на дату нарахування відсотків за користування кредитами, але не вище розмірів, передбачених кредитними договорами, за кредитами, залученими у минулому та поточному роках, відсотки за користування якими нараховані і сплачені у поточному році [7].

У свою чергу, компенсація лізингових платежів полягає у частковому відшкодуванні сплачених суб'єктами господарювання агропромислового комплексу лізингових платежів за придбані техніку та/або обладнання для агропромислового комплексу на умовах фінансового лізингу [8].

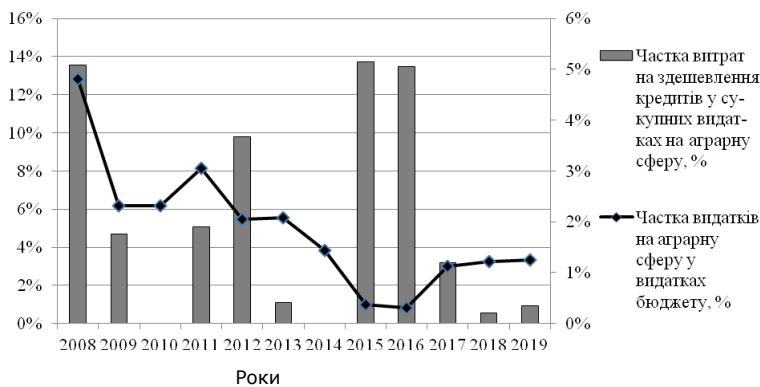

Рис. 1. Динаміка витратів на аграрну сферу загалом та на здешевлення кредитів для сільськогосподарських товаровиробників у 2008-2019 рр. *

*Джерело: розраховано автором на підставі даних Державної служби статистики України та законодавства України [6; 11].

Примітка: 2019 р. – плановані обсяги, визначені на підставі Закону України «Про Державний бюджет України» на 2019 р.

Однак, як свідчать дані рис. 1, ця підтримка залишається досить нестабільною. Наприклад, у 2010 та 2014 рр. коштів на здешевлення кредитів у державному бюджеті не було виділено зовсім, а загалом упродовж 2008–2019 рр. їх обсяги значно коливалися у динаміці.

Як зазначає О. А. Нужна, саме державна кредитна підтримка сільськогосподарських товаровиробників через реалізацію програми здешевлення кредитів комерційних банків шляхом часткової компенсації відсоткової ставки з початку 2000-х рр. посприяла тому, що питома вага кредитів комерційних банків у загальній сумі джерел здійснення капіталізації сільськогосподарських підприємств сягнула 70-90% [4].

Однак механізми державної підтримки дещо обмежені й не дозволяють забезпечити повноцінні процеси постачання технічних засобів у галузі рослинництва. Адже необхідно не лише спрощення доступу підприємств малих форм господарювання до придбання технічних засобів, а й розвивати вітчизняне машинобудування, сприяти створенню і функціонуванню машинно-тракторних парків і станцій, лізингових компаній, обслуговуючих кооперативів, поширювати науково-технічну й інноваційну діяльність у галузі механізації рослинництва, розвивати транспортно-логістичну систему, зміцнювати виробничо-комерційну і фінансову інфраструктуру (див. рис. 2).

Пропагування запропонованих напрямів державної підтримки, особливо щодо розвитку вітчизняного машинобудування та інноваційної діяльності, активно підтримуються науковцями. Так, В. Сало із співавторами підкреслюють потребу у пріоритетності державної підтримки саме розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування. Науковці зазначають, що «науковий, інженерний і виробничий потенціал України є цілком спроможним і достатнім для самостійного вирішення завдань забезпечення сільськогосподарських виробників сучасною, надійною і високотехнологічною ґрунтообробною технікою. Для цього потрібно зовсім небагато – створити сприятливі умови для розвитку та підтримки на рівні держави дрібних та середніх підприємців, які працюють у галузі сільськогосподарського машинобудування» [10, с. 19].

А. М. Пугач переконаний, що державна підтримка у механізації сільського господарства, в тому числі й рослинництва, має спрямовуватися на розвиток і поглиблення інноваційних процесів і бути однією з форм державного впливу, спрямованою на коригування інноваційної діяльності з метою досягнення максимальної ефективності виробництва. При цьому

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

науковець вказує, що така державна підтримка має здійснюватися на основі «визначення і підтримки пріоритетних напрямів інноваційної діяльності державного, галузевого, регіонального і місцевого рівнів; формування і реалізації державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм; створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності; захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної діяльності; фінансової підтримки виконання інноваційних проектів; стимулювання комерційних банків та інших фінансово-кредитних установ, що кредитують виконання інноваційних проектів; встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності; підтримки функціонування і розвитку сучасної інноваційної інфраструктури» [9, с. 110].

Рис. 2. Напрями державної підтримки технічного забезпечення галузей рослинництва*

*Джерело: запропоновано автором.

Для ефективності надання державної підтримки технічного забезпечення галузей рослинництва необхідно визначити її найдієвіші методи, важелі, заходи та інструменти. Зокрема, Ю. О. Литвин методи державного впливу в сільському господарстві поділяє за формами впливу

на прямі та непрямі, а за засобами впливу – правові, адміністративні, економічні та пропагандистські. На думку науковця, «правове регулювання здійснюється шляхом розробки і введення в дію законодавчих і нормативних актів. Адміністративне регулювання спирається безпосередньо на силу державної влади і включає заходи заборони, дозволу, примушення тощо й здійснюється у вигляді: відслідковування паритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію; визначення пріоритетних напрямів дотацій і інвестицій; контролю за дотриманням стандартів на сільськогосподарську продукцію і продовольство; встановлення квот, митного збору на імпорт або експорт сільськогосподарської продукції і продовольства й інших. Економічне регулювання ґрунтується на економічних інтересах товаровиробників у сфері агропромислового виробництва і матеріальному стимулюванні розвитку певних видів діяльності згідно з потребами суспільства. Воно здійснюється через цінову, податкову, соціальну політику; бюджетне фінансування; кредитування і страхування сільського господарства; регулювання зовнішньоекономічних зв'язків, відносин підприємств сільського господарства і промисловості, торгівлі, переробної промисловості, інфраструктуру і сфери послуг» [2, с. 129–130].

Однак, цілком поділяючи підхід, запропонований Ю. О. Литвином, вважаємо доцільним з точки зору державної підтримки технічного забезпечення галузей рослинництва розглядати методи впливу у розрізі прямих та непрямих, а за засобами впливу – зосереджуватися на економічних важелях. В той же час серед важелів впливу доцільно виділяти систему оподаткування, кредитне та цінове регулювання, митно-тарифну та амортизаційну політику тощо (див. рис. 3).

Можливості щодо запровадження заходів державної підтримки сільського господарства нині регулюються не лише внутрішнім законодавством країн, а й міжнародними нормативно-правовими актами. Так, заходи, які можуть бути застосовані в країнах-членах СОТ, передбачені Угодою про сільське господарство СОТ 1994 р. [10]. Згідно з цією угодою, всі заходи умовно поділено на три групи: «зелена», «жовта» й «червона» скриньки. Крім того, відокремлено виділено ще й заходи «синьої» скриньки.

До «зеленої скриньки» належать заходи, що не спрямовані на підтримку обсягів виробництва та цін виробників. Ключова ознака заходів зеленої скриньки полягає в тому, що вони не порушують принципів справедливої конкуренції. При цьому фінансування цих заходів не

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

регулюється вимогами СОТ й обмежується виключно можливостями бюджету країни.

В свою чергу заходи «жовтої скриньки» включають дотації на продукцію тваринництва та рослинництва; компенсацію різниці між закупівельною та ринковою ціною на сільгосппродукцію; надання виробнику товарів і послуг за цінами, нижчими за ринкові; закупівля у виробника товарів (послуг) за цінами, що перевищують ринкові; пільгове кредитування сільгоспвиробників за кошти бюджету; й багато іншого. Зазвичай, заходи жовтої скриньки справляють викривлюючий вплив на торгівлю й виробництво, тому часто стають доволі дискусійними моментами у співпраці СОТ та окремих держав.

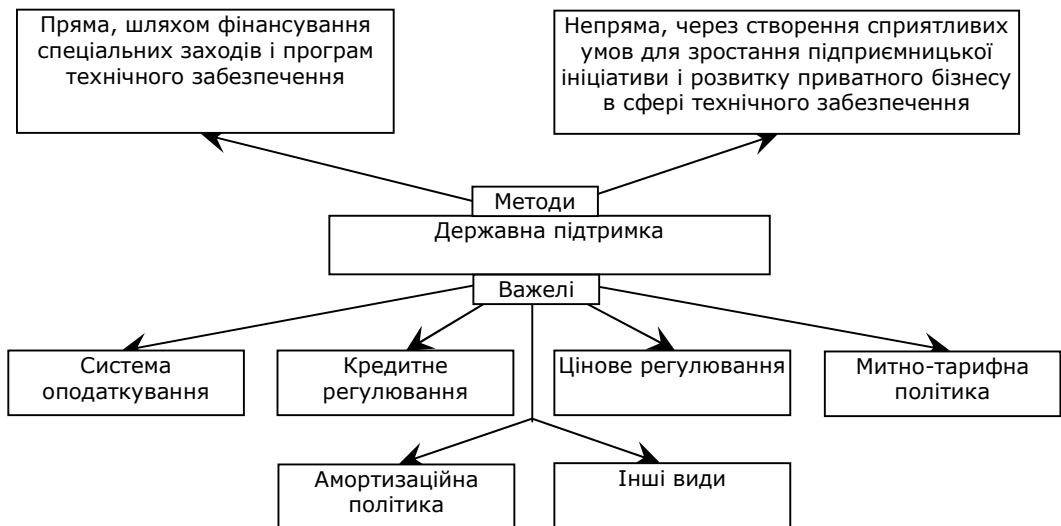

Рис. 3. Методи та важелі державної підтримки технічного забезпечення галузей рослинництва*

*Джерело: запропоновано автором.

«Червона скринька» містить заборонені для використання в країнах-членах СОТ заходи підтримки. До них належать нетарифне регулювання торгівлі, обмеження експорту чи імпорту тощо.

Щодо «синьої» (або «блакитної») скриньки, то вона розглядається як додатковий регулятор й здебільшого містить заходи, спрямовані на обмеження перевиробництва. До них відносяться скорочення поголів'я худоби й посівних площ та деякі інші обмеження чи преференції [12].

Щодо визначення конкретних видів підтримуючих заходів, то серед основних з них Н. В. Поліщук особливо виділяє застосування податкових

пільг та компенсаційного стимулювання, створення необхідної законодавчої бази, використання інструментів селективної політики та інших адміністративних методів на початковому етапі розвитку; жорстке державне регулювання діяльності суб'єктів у системі державної підтримки через інституційно-інформаційне забезпечення з метою мінімізації ризиків [5, с. 118].

Проте склад заходів підтримки задля забезпечення технічними засобами рослинницьких галузей може бути досить широким. Зокрема щодо:

1) системи оподаткування: введення спрощених та преференційних режимів оподаткування; надання податкових пільг при виробництві, купівлі або використанні сільськогосподарської техніки;

2) кредитного регулювання: відшкодування частини відсоткової ставки при купівлі техніки на умовах кредитування; регульовані ставки позикового відсотка;

3) цінового регулювання: врегулювання цінового диспаритету між I та II сферами АПК; цінові преференції;

4) митно-тарифної політики: регулювання імпорتنих мит на ввезення технічних засобів залежно від їх інноваційного рівня, технічної досконалості, аналоговості тощо;

5) амортизаційної політики: встановлення оптимальних норм і методів в амортизації; удосконалення системи індексації основних засобів;

6) інших важелів: підтримка страхового забезпечення; розвиток наукової діяльності та інноваційних процесів.

Запровадження комплексу виділених заходів дозволить активізувати процеси забезпечення рослинницьких галузей технічними засобами, позитивно відіб'ється на стані сільського господарства і його ефективності.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Державна підтримка є дієвим і ефективним механізмом забезпечення галузей рослинництва технічними засобами. В Україні її практика налічує уже не одне десятиліття, однак подеколи вирізняється безсистемністю здійснення та нестабільністю, що заважає отримати максимальний ефект від її реалізації. Тому у перспективі необхідно оптимізувати засади здійснення державної підтримки, спрямовуючи її кошти передусім на полегшення доступу суб'єктів малих форм господарювання на селі до придбання технічних засобів, а також розвиваючи вітчизняне машинобудування, спільні та лізингові форми використання техніки, науково-технічну й інноваційну діяльність,

транспортно-логістичну систему, виробничо-комерційну і фінансову інфраструктури. Необхідно забезпечувати підтримку як у прямий спосіб через фінансування спеціальних заходів і програм технічного забезпечення, так і в непрямий – через створення сприятливих умов для зростання підприємницької ініціативи і розвитку приватного бізнесу в сфері технічного забезпечення. Державна підтримка має реалізовуватися через систему оподаткування, кредитне та цінове регулювання, митно-тарифну та амортизаційну політику й інші важелі впливу.

Перспективними напрямками подальших розвідок щодо надання державної підтримки процесам технічного забезпечення галузей рослинництва є визначення і кількісне вимірювання потреби в акумуляції державних фінансових ресурсів на ці цілі, а також обґрунтування раціональних і ефективних принципів розподілу коштів.

Список використаних джерел:

1. Лемішко О. О. Державна підтримка – дієвий важіль фінансового механізму функціонування капіталу сільського господарства / О. О. Лемішко // Часопис економічних реформ. – 2015. – № 2. – С. 48–58.
2. Литвин Ю. О. Методи державного регулювання сільського господарства / Ю. О. Литвин // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління. – 2012. – Вип. 4. – С. 127–135.
3. Луценко О. А. Державна підтримка сільського господарства країн ЄС в умовах СОТ: досвід для України / О. А. Луценко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2015. – Вип. 161. – С. 213–220.
4. Нужна О. А. Державна фінансова підтримка сільського господарства та її вплив на процеси капіталізації галузі / О. А. Нужна // Економічні науки. Сер. : Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 370–376.
5. Поліщук Н. В. Державна підтримка розвитку іпотечного кредитування сільського господарства / Н. В. Поліщук // Бізнес-навігатор. – 2017. – Вип. 4–2. – С. 114–118.
6. Про Державний бюджет України на 2019 рік : Закон України №2629-VIII від 23 листопада 2018 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>.
7. Про державну підтримку сільського господарства : Закон України № 1877-IV від 24 червня 2004 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.
8. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 300 від 29 квітня 2015 р. [Електронний ресурс] // Урядовий портал України. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/248166183>.
9. Пугач А. М. Особливості державного регулювання інноваційних процесів у механізації сільського господарства / А. М. Пугач // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2017. – Вип. 23(1). – С. 109–112.

10. Сало В. Вітчизняне технічне забезпечення сучасних процесів у рослинництві / В. Сало, Д. Богатирьов, С. Лещенко, М. Савицький // *Техніка і технології АПК*. – 2014. – №10. – С. 16–19.

11. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

12. Угода про сільське господарство від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_005.

References:

1. Lemischko, O.O. (2015). State support is an effective lever of the financial mechanism for the functioning of the capital of agriculture. *Chasopis ekonomichnih reform [Journal of Economic Reforms]*, no. 2, pp. 48–58 (in Ukr.).

2. Lytvyn, U.O. (2012). Methods of state regulation of agriculture. *Naukovyi visnik Akademii municipalnogo upravlinnya. Ser.: Upravliinya [Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Management. Series: Management]*, vol. 4, pp. 127–135 (in Ukr.).

3. Lytsenko, O.A. (2015). State support of EU agriculture in the WTO: experience for Ukraine. *Visnik Charkivskogo nacionalnogo tehnichnogo universiteta silskogo gospodarstva imeni Petra Vasilenka [Bulletin of Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko]*, vol. 161, pp. 213–220 (in Ukr.).

4. Nyjna, O.A. (2012). State financial support of agriculture and its influence on the processes of capitalization of the industry. *Ekonomichni nauki. Ser. Ekonomika ta managment [Economics. Sir : Economics and Management]*, vol. 9(2), pp. 370–376 (in Ukr.).

5. Polischuk, N.V. (2017). State support for the development of mortgage lending to agriculture. *Biznes-navigator [Business-navigator]*, vol. 4–2, pp. 114–118 (in Ukr.).

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2018). About the State Budget of Ukraine for 2019, Law of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19> (in Ukr.).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2004). On state support to agriculture. Law of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> (in Ukr.).

8. Government portal of Ukraine (2015). The order of using the funds provided in the state budget for financial support of measures in the agro-industrial complex by reducing the cost of loans, Law of Ukraine. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/248166183> (in Ukr.).

9. Pugach, A.M. (2017). Features of state regulation of innovative processes in the mechanization of agriculture. *Naukovyi visnik Hersonskogo derjavnogo universitetu. Ser.: Ekonomichni nauki [Scientific Bulletin of Kherson State University. Sir: Economics]*, vol. 23(1), pp.109–112 (in Ukr.).

10. Salo, V., Bogatyrev, D., Leshenko, S., Savytsryi, M. (2014). Domestic technical support of modern processes in plant growing. *Tehnika ta tehnologi APK [Technology and technology of agroindustrial complex]*, no. 10, pp. 16–19 (in Ukr.).

11. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2019). Statistical information. Available at: <http://ukrstat.gov.ua> (Accessed 11.01.2019) (in Ukr.).

12. Verkhovna Rada of Ukraine (1994). Agriculture Agreement, Law of Ukraine. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_005 (in Ukr.).